

Asia: VN/18228/2025

Lausuntopyyntö sosiaali- ja terveysministeriön asetuksesta hedelmöityshoidoista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lapsettomien yhdistys Simpukka ry kiittää mahdollisuudesta lausua munasolulahjoittamisen haittakorvauksen tasokorotukseen liittyen.

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että sosiaali- ja terveysministeriön hedelmöityshoitoasetusta muutettaisiin siten, että munasolujen luovuttamisesta maksettavaan haittakorvaukseen tehtäisiin tasokorotus kansaneläkeindeksin mukaisesti. Se tehtäisiin korottamalla haittakorvausta vuoden 2007 tasosta, eli 250 eurosta, vuoden 2026 tasoon eli pyöristettynä 350 euroon.

Simpukka ry kannattaa munasolujen luovuttamisesta maksettavan haittakorvauksen korotusta 250 eurosta vähintään 350 euroon.

Sadan euron korotus on kuitenkin niin pieni, että se ei tule kattamaan munasolulahjoittajille aiheutuvaa haittaa, kuten munasolukeräyksen jälkeistä yhden-kolmen päivän sairauslomaa ja mahdollisia muita työpoissaoloja. Munasolujen lahjoitus vaatii arviolta viisi käyntiä hedelmöityshoitoklinikalla.

Haittakorvauksen korotus on yksi väestöpoliittisen työryhmän maaliskuussa 2025 esittämistä lyhyen aikavälin toimenpiteistä lapsitoiveiden tukemiseksi ja syntyvyyden kohentamiseksi.

Tuoreen hedelmöityshoitotilaston (Hedelmöityshoidot 2023–2024, tilastoraportti, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, THL) mukaan luovutetuilla sukusoluilla toteutettujen hoitojen määrät laskivat edellisestä vuodesta. Näkemyksemme mukaan yksi suurimmista syistä hoitojen määrän laskuun on

resurssien riittämättömyys. Lahjasoluhoidoihin hakeutuu vuosittain kasvava joukko lasta toivovia. Julkisen sektorin resurssit eivät kuitenkaan ole riittävät vastaamaan tähän tarpeeseen. Julkisen sektorin osuus kaikista hedelmöityshoidoista oli 61 prosenttia ja lahjasoluilla toteutetuista hoidoista 40 prosenttia.

Ennakkotietojen mukaan vuonna 2024 toteutettiin lahjasoluhoidoja 22 prosenttia enemmän kuin vuonna 2019. Tietojen mukaan näitä hoitoja tehtiin vuonna 2024 kuitenkin 4 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2023.

Lahjasoluhoidojen avulla sai vuonna 2023 alkunsa 842 lasta, mikä on lähes kolmannes kaikista hedelmöityshoidojen avulla alkunsa saaneista. Vuonna 2022 lahjasoluhoidoilla sai alkunsa 718 lasta.

Vuonna 2019 lahjasoluhoidoilla sai alkunsa 554 lasta. Lahjasoluhoidoja alettiin tarjota julkisella sektorilla valtakunnallisesti vuodesta 2020 lähtien. Julkisilla toimilla on siis merkittävä positiivinen vaikutus niiden henkilöiden lapsitoiveiden tukemisessa, joille lapsiperheellistyminen ei ole mahdollista ilman lääketieteen apua.

Simpukan tietojen mukaan lahjasoluhoidoihin julkiselle sektorille hakeutuvat joutuvat odottamaan hoitojen aloittamista noin vuoden. Tämä johtuu siitä, että sukusolujen lahjoittajia ei ole yhtä paljon kuin hoitoihin hakeutuvia.

Munasolulahjoituksen haittakorvauksen nostolla voi olla positiivinen vaikutus lahjoittajien määrän lisääntymiseen, minkä vuoksi tasokorotus on erittäin kannatettava asia. Myös sukusolulahjoittamisen mahdollisuudesta uutisointi lisää selkeästi sukusolulahjoittajien määrää.

On tärkeää huomioida, että lahjasukusolujen vastaanottaminen vaatii samalla tavalla terveydenhuollon resursseja kuin hedelmöityshoidojen tarjoaminen. Sukusolujen lahjoitusprosessiin kuuluu terveydenhuollon toimenpiteiden lisäksi lahjoittajalle annettava psykologinen neuvonta, mikä myös vaatii resursseja. Tämän vuoksi resurssien lisääminen julkisen puolen hoitoihin on erittäin tärkeää haittakorvauksen tasokorotuksen ohella. Julkisen sektorin hedelmöityshoidojen resursseja tulee lisätä, että ne vastaisivat hoitoihin hakeutuvien määrää sekä parantaisivat sukusolujen lahjoittamisen mahdollisuuksia.

Olemme saaneet tietoomme, että työttömyysturvan suojaosuuden poisto aiheuttaa haasteita munasolulahjoittajille. Kohderyhmältä saamamme tiedon mukaan työttömän työnhakijan ei kannata lahjoittaa sukusolujaan, koska lahjoittamisesta saatavan korvauksen vuoksi he menettävät osan työttömyysturvastaan. Tämä tulee korjata välittömästi, jotta ainakaan suojaosan puuttumisen vuoksi mahdollisia munasolulahjoittajia ei menetettäisi.

Lopuksi haluamme vielä korostaa, että lahjoittajien motiivit luovuttaa munasolujaan eivät juuri liity taloudelliseen hyötyyn vaan aitoon haluun tukea lasta toivovia ja tarjota mahdollisuus lapsiperheellistymiseen. Sukusolujen lahjoittajilla on usein lähipiirissään tahatonta lapsettomuutta kokevia, ja motiivi lahjoittamiseen on puhdas auttamisen halu. On kuitenkin tärkeää, että haittakorvaus aidosti kattaa sukusolulahjoituksesta aiheutuvat taloudelliset kulut.

Savio Piia
Lapsettomien yhdistys Simpukka ry